

LÄNSSTYRELSEN
HALLANDS LÄN

YTTRANDE

1 (11)

2016-10-17

420-5225-16

Regeringskansliet
Miljö- och Energidepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över delbetänkande från Miljömålsberedningen med förslag till en klimat- och luftvårdsstrategi för Sverige

(Ert dnr M2016/01735/KI)

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Miljömålsberedningen presenterade den 22 juni 2016 sitt delbetänkande *En klimat- och luftvårdsstrategi för Sverige* (SOU 2016:47). Miljö- och Energidepartementet har därefter skickat betänkandet på en bred remiss som bland annat inkommit till Länsstyrelsen i Hallands län.

Länsstyrelsen har tidigare i år även yttrat sig till miljö- och energidepartementet avseende miljömålsberedningens föregående delbetänkande.

LÄNSSTYRELSENS SYNPUNKTER

Länsstyrelsen i Hallands län lämnar härmed följande synpunkter.

Övergripande

Länsstyrelsen tycker det är mycket positivt med miljömålsberedningens förslag till strategier för klimat- och luftvårdsområdet som har bred politisk enighet och lägger en bra grund för ett långsiktigt och strukturerat klimat- och luftvårdsarbete. Länsstyrelsen vill dock framföra att det övergripande målet fortfarande inte är tillräckligt långtgående när man ställer det mot den vetenskapliga konsensus som råder. Etappmål, styrmedel och åtgärdsförslag på klimatområdet är för svaga, inte minst på transportområdet. Det har tidigare varit möjligt att överträffa de målsättningar som satts upp. Miljömålsberedningen tar själva upp exempel på teknikskiften och andra förändringar m.m. som även framöver bör kunna bidra till en snabbare positiv utveckling än vad som hittills prognosticerats.

Länsstyrelsen ser stora möjligheter att ytterligare utveckla klimatarbetet på lokal och regional nivå. I detta arbete kan Länsstyrelserna spela en viktig roll genom att mobilisera lokala och regionala aktörer i energi- och klimatarbetet och därmed stärka klimatpolitikens genomslag i hela landet. Det finns kommuner och företag som kommit långt i sitt arbete på klimatområdet och om alla skulle närma sig dem skulle vi nå långt i arbetet med en minskad klimatpåverkan. Det arbete som nu genomförs inom energieffektivisering ute i alla Sveriges län är ett gott exempel på hur länsstyrelserna

---

Postadress
301 86 HALMSTAD

Besöksadress
Slottsgatan 2

E-post
lanstyrelsen@n.lst.se

Telefon
035 - 13 20 00

genom arbete med regionala nätverk kan mobilisera fler aktörer i klimatarbetet (t.ex. projektet EENet i samverkan med Energimyndigheten).

<http://www.energimyndigheten.se/nrp/natverk-for-energieffektivisering/>).

3.3.1 Svensk klimatpolitik baseras på ett brett spektrum av styrmedel

Länsstyrelsen saknar följande styrmedel i tabell 3.1:

Sektorsövergripande

- Lokal och regional kapacitetsutveckling för klimat- och energiomställning. Det finansierar bland annat länsstyrelsernas uppdrag att leda och samordna det regionala energi- och klimatarbetet:
<http://www.energimyndigheten.se/energieffektivisering/stod-och-bidrag/lokal-och-regional-kapacitetsutveckling-for-klimat--och-energiomstallning/>
- De regionala strukturfonderna. Av särskilt intresse är det nationella regionalfondsprogrammet som finansierar projekt för energieffektivisering i små- och medelstora företag i hela landet.

Industri

- Miljöbalken
- Lagen om energikartläggning i stora företag

Transport

- Plan- och bygglagen

Jordbruk

- Miljöbalken; större lantbruk klassas som miljöfarlig verksamhet och prövas enligt miljöbalken.

5. Etappmål för utsläppsbanan mot det långsiktiga klimatmålet

Miljömålsberedningen har låtit ta fram en beräkning som fastställer den fiktiva icke-handlande sektorns utsläpp år 1990. Länsstyrelsen kan i viss mån förstå behovet av ett basår 1990, men det är inte hanterbart att varje län beräknar sin egen fiktiva icke-handlande sektor. Uppgifter om utsläpp av växthusgaser är sedan fler år tillgängliga på läns- och kommunnivå via den [nationella emissionsdatabasen](#). I och med de nya etappmålen behöver det vara möjligt att få fram uppgifter i databasen uppdelat på handlande och icke-handlande sektorer. RUS (Regional Utveckling och Samverkan i miljömålssystemet) har tidigare försökt dra i frågan genom att låta SCB ta fram en del underlag, detta kan vara till nytta i det kommande arbetet.

Länsstyrelsen föreslår således följande tilläggsuppdrag:

- Ge Naturvårdsverket i uppdrag att beräkna och införliva uppgifter angående den icke-handlande sektorn i den nationella luftdatabasen för 1990 och andra år som är sökbara i databasen, så dessa utsläppsuppgifter blir tillgängliga på regional och lokal nivå.

6.2.3 EU:s system för handel med utsläppsrätter bör skärpas

Länsstyrelsen är positiv till förslaget att Sverige i EU ska verka för att sänkningstakten avseende utsläppstaket ökas till minst 2,6 % per år, istället för den av kommissionen föreslagna nivån 2,2 % per år (för att hamna närmare 1,5-gradersmålet och inte behöva höja abrupt mycket i ett sent skede).

6.5 Strategier för material- och energihushållning i samhället, cirkulär ekonomi och delande ekonomi stödjer klimatstrategin

Konsumtion/cirkulär ekonomi

Det anges att Sverige behöver överväga att vidta åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser kopplat till konsumtion och att det behövs åtgärder för att underlätta för privatkonsumenter och offentlig sektor att konsumera livsmedel med lägre klimat- och miljöpåverkan. Trots detta saknas etappmål och styrmedel kopplat till konsumtion och beteendeförändringar, vilket borde finnas med enligt det direktiv som miljömålsberedningen fått. Att det behövs ett ökat politiskt ansvarstagande för att minska den svenska konsumtionens globala miljö- och hälsopåverkan och att det råder brist på beslut och genomförande i dessa avseenden lyftes i Naturvårdsverket rapport "omställning till hållbara konsumtionsmönster" en del i Fördjupad utvärdering 2015. Länsstyrelsen saknar etappmål och styrmedel kopplat till konsumtion och beteendeförändringar.

Miljömålsberedningen konstaterar även att det behövs åtgärder för att underlätta för privatkonsumenter och offentlig sektor att konsumera livsmedel med lägre klimat- och miljöpåverkan. Trots detta föreslås inga konkreta åtgärder eller etappmål för området.

I betänkandet framhålls att Sverige har en bra position genom en nära fossilfri elproduktion, en förhållandevis hög grad av cirkulära materialflöden och högproduktiva värdekedjor i industrin. Länsstyrelsen vill dock framhålla att detta är ett område med fortsatt stor förbättringspotential och att det är svårt att göra en avgränsning till det nationella eftersom flödet av varor är globalt.

Det finns inga förslag till styrmedel eller åtgärder inom områdena cirkulär ekonomi och delningsekonomi i betänkandet. Länsstyrelsen tycker att det är viktigt att Miljömålsberedningen utreder vidare hur vi kan utveckla dessa områden i Sverige eftersom det finns stor potential till minskad klimatpåverkan.

6.6 Det lokala och regionala klimat- och luftarbetet

Övergripande synpunkter

Miljömålsberedningens betänkande beskriver det lokala och regionala klimat- och luftarbetet väl, särskilt avseende fysisk planering. I viss mån beskrivs även kopplingarna till infrastrukturplanering, hållbar tillväxt och energi- och klimatstrategiskt arbete. Länsstyrelsen instämmer i Miljömålsberedningens bedömning att det är viktigt att i högre grad integrera energi- och klimatfrågan i alla relevanta verksamhetsområden. Länsstyrelsen vill dock framhålla att än fler verksamhetsområden är relevanta för energi- och klimatomställningen på såväl nationell, regional som lokal nivå än vad som omfattas av betänkandet. Länsstyrelsen har via LEKS (Länsstyrelsernas energi- och

klimatsamordning) lämnat sådana synpunkter och förslag tidigare under beredningens arbete, och avgränsar därför synpunkterna i detta yttrande till att omfatta de förslag beredningen nu lämnat.

Länsstyrelsen är positiv till förslaget om att ge Boverket och Naturvårdsverket i uppdrag att utveckla en samordnad vägledning för miljöbedömningar till regelverken för samhällsplanering för en mer samordnad planering där klimatmålen kan uppnås genom att ge mer tyngd åt de viktigaste miljöaspekterna i varje planprocess.. Det ligger i linje med tidigare lämnat förslag från länsstyrelserna och Sveriges kommuner och landsting (SKL). Länsstyrelsen vill även framhålla behovet av tydliga verktyg för uppföljning, och möjlighet till åtgärder, i de fall lagen inte efterlevs. Länsstyrelsen är även positiv till förslaget om att ge Boverket och länsstyrelserna, i samarbete med SKL, i uppdrag att genomföra kunskapshöjande insatser hos de aktörer som ansvarar för samhällsplaneringen i att använda miljöbedömningsverktyget så att samhällsplaneringen styr mot klimatmålen.

Boverkets bägge uppdrag från regeringen om vägledning om klimatfrågor i översiktsplaneringen samt ”Plattform för hållbar stadsutveckling” anser länsstyrelsen är bra initiativ där minskad klimatpåverkan i samhällsplaneringen behandlas. Även länsstyrelsernas uppdrag om planeringsunderlag avseende klimatfrågor är bra. Länsstyrelsen vill framhålla vikten av att Boverket och länsstyrelserna m.fl. myndigheter får fortsätta uppdrag inom klimatområdet för samhällsplaneringen på nationell och regional nivå. När Sverige nu står för ett omfattande bostadsbyggande framöver är det angeläget att klimat- och hållbarhetsfrågorna i stort står i fokus. Ett uppdrag skulle kunna vara en bred uppföljning av de bostadsbyggnadsprojekt som erhåller medel från de nya bostadsstöden (investeringsstöd för hyresbostäder och studentbostäder samt renovering och energieffektivisering av bostäder i socialt utsatta områden).

Länsstyrelsen delar Miljömålsberedningens bedömning på sid 199 om att vissa kommuner kan behöva stöd inom klimat- och energiområdet samt att staten kan använda ekonomiska styrmedel till kommuner och landsting för att stimulera lokalt och regionalt miljö- och klimatarbete. Länsstyrelsen föreslår även att:

- Särskilda resurser riktas till kommunerna för att anställa energi- och klimatstrategier, för att integrera klimatfrågan i alla politik-/verksamhetsområden på lokal nivå. Det motsvarar det uppdrag länsstyrelserna har på regional nivå. Länsstyrelserna bör ges en vägledande roll för strategierna, i likhet med genomförandet av det tidigare energieffektiviseringsstödet (EES).
- Satsningen på Lokal och regional kapacitetsutveckling utökas, för att möjliggöra spridning av goda erfarenheter samt projekt för att ta fram lokala och regionala underlag för till exempel avvägningar mellan klimat- och energiaspekter och andra samhällsmål.

6.6.2 Myndigheterna ska ta fram förstudier och vägledningar

I det andra stycket på sidan 211 beskrivs att Miljömålsrådet identifierat ett behov av ökad miljöintegrering i det regionala tillväxtarbetet, samt att Tillväxtverket och Energimyndigheten med flera aktörer genomför en förstudie under 2016. Studien syftar till att ge förslag till insatser regionalt och nationellt. Länsstyrelsen ser positivt på det arbete som startat.

Länsstyrelsen vill i sammanhanget framhålla möjligheten att ge regionala självstyrelseorgan ett tydligt och kontinuerligt uppdrag att samverka med länsstyrelserna kring frågor om energi- och klimatomställningen samt hållbar tillväxt. Så sker på många håll redan idag, men ett tydligt uppdrag skulle säkerställa att det görs strukturerat över hela landet. Dessutom skulle det understryka vikten av att nationella och regionala miljö- och klimatomål inarbetas i det regionala utvecklingsarbetet med tillhörande utvecklingsplaner/-strategier.

Länsstyrelsen anser därutöver att genomförandet av konkreta åtgärder som bidrar positivt till både hållbar tillväxt och energi- och klimatomställningen, skulle förstärkas med länsstyrelserna som beslutande inom Klimatklivet. Länsstyrelserna har det breda uppdrag och den kompetens som krävs för att avväga mot olika samhällsmål, tillsammans med en mycket god lokal och regional kännedom och kontaktvägar.

Övrigt

Som beredningen konstaterar är samhällsplaneringen väldigt viktig för att komma framåt i klimatpolitiken. Länsstyrelsen anser därför att det är mycket angeläget att snabbt höja nivån på all samhällsplanering och på allt byggande. Vi behöver se till att den stora kunskap som tidigare spetsprojekt har byggt upp, kan komma till nytta i alla slags projekt och i alla typer av kommuner.

7. Strategier och styrmedel, transporter och arbetsmaskiner

Länsstyrelsen vill avseende detta avsnitt inledningsvis framför att vi instämmer i vad bland andra Mikael Karlsson och Johan Rockström framfört i sitt särskilda yttrande, där de i andra stycket på sidan 675 tar upp följande:

”Gällande transportsektorn anser vi definitivt att alternativ 4, ”fossilfritt” år 2030 (figur 5.2), är den enda utsläppsbanan som rymmer med en klimatpolitik som ligger i linje med vetenskapliga slutsatser, tekniska möjligheter och ekonomiska hänsyn. En sådan utsläppsbanan bör nu utredas, preciseras och beslutas av regeringen i form av en serie etappmål. Vi är också bekymrade över att beredningen lägger sig lägre än utredningen Fossilfrihet på väg (SOU 2013:84) föreslog. Den utredningen pekade på en teknisk potential på 90 procent lägre utsläpp, men föreslog styrmedel för 80 procents reduktion.

Sedan dess har elbilsrevolutionen rullat vidare. Att Miljömålsberedningen lägger sig under den nivån, trots att såväl en parlamentarisk majoritet som de drivmedelsproducerande aktörerna i den gröna sektorn vill se högre ambitioner, är beklagligt.”

Länsstyrelsen håller med Karlsson och Rockström avseende slutsatsen att regeringen bör utveckla arbetet med etappmål och sektormål, inklusive för transporter, liksom att utgångspunkten för detta arbete bör tas i temperaturmålet 1,5 grader och ett mer ambitiöst långsiktigt mål för svensk del än vad som föreslogs i delbetänkandet

Länsstyrelsen delar miljömålsberedningens bedömning om att infrastrukturplaneringen bör vara målstyrd istället för prognosstyrd. Detta är något som Länsstyrelsen påpekat i samband med yttrande över den regionala infrastrukturplaneringen. Det är viktigt att målstyrt arbetssätt genomsyrar den nationella planeringen för att även få genomslag regionalt och lokalt.

Förslaget om att ge Trafikverket möjligheter att finansiera steg 1 och 2 åtgärder är mycket bra. En del kommuner arbetar idag framgångsrikt med mobility management, t.ex. Halmstads kommun. Dock är det inte alla kommuner som har kunskapen eller möjligheten att jobba lika omfattande. Om Trafikverket åter kunde arbeta mer aktivt med dessa frågor och dessutom hjälpa till att finansiera dem skulle vi få ett arbetssätt som är mer likt över landet.

Den utredning om reseavdragssystemet som föreslås är nödvändig. Reseavdraget är idag utformat så att det i många fall gynnar ensamt bilresande framför cykel, kollektivtrafik och samåkning. Länsstyrelsens förhoppning är att reglerna ändras snarast och att de gynnar fossilfria transportsätt utan att för den delen diskriminera på grund av exempelvis fysiska förutsättningar eller geografisk hemvist.

Personbilar som drivs fossilfritt är idag dyrare än motsvarande modell som körs på fossilt bränsle. Ett system som jämnar ut dessa skillnader eller till och med bidrar till en omvänd situation behövs. Då skulle fler som står inför ett nybilsköp välja en bilmodell med fossilfritt drivmedel. Det är oerhört viktigt att systemet blir utformat så att det inte endast blir en bonus till de som ändå skulle ha köpt en sådan bil samt att det blir teknikneutralt.

Utvecklingen inom biodrivmedel är en angelägen fråga för Halland där jordbruket har stor potential att bidra, men där utvecklingen under senare tid har hämmats starkt på grund av oklarheten om spelreglerna. Länsstyrelsen håller med beredningen om att det är bråttom att få fram förslag som ger långsiktigt hållbara och stabila villkor för biodrivmedel samt att man ska arbeta proaktivt med att påverka EU:s politik så att den gynnar fossilfria bränslen och utbyggnad av förnybar energi. En positiv utveckling av biobränslen är viktig för landsbygdens utveckling där företag har möjlighet att utveckla gröna innovationer eller bredda befintlig verksamhet inom detta område.

8.3 Bostäder, lokaler och byggande

Transportsektorn står för en stor del av utsläppen och mycket av samhällsplaneringen går ut på att prioritera kollektivtrafik, gång och cykel. Det är positivt att rapporten tar upp behovet av kapacitetshöjande åtgärder för kollektivtrafiken. I Halland är det ett problem på västkustbanan. Länsstyrelsen i Halland vill även lyfta fram att kommunerna kan behöva hjälp med utformningen av de mest hårt belastade cykelbanorna. Många

känner sig otrygga på cykelbanorna. Om cykeltrafiken ökas kan behov finnas av tydligare utformning av cykelmiljön och tydligare cykelregler.

Länsstyrelsen anser att förslaget att inrätta ett nationellt kunskapscentrum för energieffektivt byggande och förvaltning, livscykelanalys samt förnybar energi är positivt. Ett kunskapscentrum skulle kunna sprida information kring alternativa byggnadssätt, teknik- och materialval som fungerar bra respektive dåligt på ett snabbare sätt än vad som sker idag. Se tex fallet med de enstegstättade fasaderna som fortsatte att användas under många år, trots vetskap om att de inte fungerade särskilt bra. Det är också viktigt att man har med primärenergiperspektivet. Exempelvis så finns idag forskning på hur man kan ta tillvara lågtempererad spillvärme på ett sätt man inte kunnat tidigare. Länsstyrelsen vill i detta sammanhang hänvisa till EU:s nya värme- och kylstrategi:

https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/1_EN_ACT_part1_v14.pdf

Det är vidare positivt att energiåtgången föreslås fokusera på livscykelanalys så att också produktionsfasen avseende bostäder kan effektiviseras, liksom att även att nyttan med mer hållbara material kan framhävas.

8.4 Jordbruket – en möjlighet i klimatomställningen?

Halland är ett lantbrukslän med stor andel klimatgasutsläpp från jordbrukssektorn. Inom lantbruket finns också stora möjligheter till att minska klimatpåverkan, men det är fortfarande en stor kunskapsbrist på området. Länsstyrelsen anser att det är viktigt att miljömålsberedningen arbetar vidare inom detta område för att ge förslag på styrmedel och åtgärder som utnyttjar lantbrukets fulla potential i Sveriges klimatarbete.

Mot bakgrund av att Sverige har mindre än 50 % självförsörjning hade det varit önskvärt om beredningen, när det gäller jordbruket, vore tydligare med vad man avser med svensk jordbruksproduktion. Lantbruket är även en förutsättning för biologisk mångfald. Därför man även måste ta hänsyn till mångfaldsaspekten i klimatsmarta system, där målkonflikter mellan flera områden kan råda.

Utredningen framhåller på sidorna 330 (punkt 1) respektive sid 344 i betänkandet att vattenbruk behöver bli en integrerad del av livsmedelssystemet. Länsstyrelsen anser att det är oklart dels vad betänkandet avser med vattenbruk och dels på vilket sätt det är tänkt att en integrering ska ske.

Utveckling och förklaring bör ges till vilka grödor som bedöms kunna ersätta den minskade köttproduktionen och hur dessa grödor påverkar klimatet jämfört med påverkan från den köttproduktion som vegetabilierna ska ersätta (sida 330, punkt 5).

Kunskapsbrist avseende hållbara produktionssystem och kolinlagring

Kunskapen kring markmikrobiologin i jordbruksmark är låg och behöver höjas. Det gäller olika produktionssystem och förutsättningar för bildning av kolsänkor i form av stabila humusaggregat. Det finns ett fåtal experter i andra länder. Länsstyrelsen anser att Miljömålsberedningen behöver fokusera mer på möjligheterna och betydelsen av kolinlagringen i lantbruket och ser gärna att detta område utreds vidare.

Våtmarker och våtläggning av mulljordar nämns som en klimatsmart åtgärd, men den kan som bekant även leda till utsläpp av växthusgaser (lustgas och metan) om miljön i våtmarken blir syrefattig. Detsamma gäller hårt packad jord och dåligt dränerad jord, ofta med vattenmättnad på åkern. Man har inte heller fullständig kunskap om dels tillfällena då denitrifikation sker och dels utsläppen av lustgas, så att man kan ge exakta råd kring detta.

Ekonomiska styrmedel och transfereringar.

Förutsättning för all jordbruksproduktion är bra ekonomi och idag är många lantbruk beroende av olika stöd för att överleva. Det är svårt att åstadkomma stödformer som är rättvisa och tar hänsyn till både lantbrukare och klimatet. Många svenska lantbrukare har, trots satsningar på storskaliga lösningar, mycket dålig lönsamhet. Det är viktigt att se till att det finns stabila system och att lantbrukarna får tillräckligt bra betalt för sina produkter för att vi ska kunna behålla lantbruket i Sverige. *Greppa Näringen* är ett projekt som pågått länge, men det är viktigt att det får ekonomiska resurser att fortsätta jobba med gratis och frivillig rådgivning och kompetensutveckling för olika klimatåtgärder.

Kött

Svenskt lantbruk är beroende av produktion av kött och mjölk. Vår produktion av foderspannmål och vall är inriktad på detta. Vall är viktig för kolinlagringen och jordens bördighet. En hel del betesmarker i Sverige är permanenta och kan inte producera något annat än bete. Ur biologisk mångfald är dessa några av våra rikaste marker. Dessa är redan idag hotade. En differentierad klimatskatt på kött skulle drabba svenska köttproducenter hårt och ännu mer gynna importen av billigt kött.

Vegetabilier

Vi behöver minska importen och gynna produktionen av svenska grönsaker, rotfrukter och frukt. Vi har även förutsättningar i södra Sverige att odla nötter. En förutsättning är att det är lönsamt för producenten. Det är också viktigt att odla klimatanpassade proteingrödor i Sverige och därmed minska importberoendet.

Mineralgödselskatt

Den skulle drabba svenska lantbrukare och gynna importen från länder med jordbruk utan sådan skatt. Stöd till kvävesensorer och styrsystem för kväve och fosforstyrning är bra åtgärder som gynnar klimatet och plånboken.

Belöna markägare som producerar skog

Enligt betänkandet skulle markägare som vill producera skog, istället för lantbruksgrödor, gynnas och få gårdsstöd. Lantbruksjord som planteras igen med skog omvandlas redan efter ganska kort tid till skogsmark (podsoljord). Om man skulle önska att producera mat där igen, är det en mycket lång och dyrbar process att konvertera tillbaka.

8.5 Skogen i klimatpolitiken

Miljöövervakningens roll

Länsstyrelsen vill poängtera vikten av att ha en väl fungerande miljöövervakning, nationellt såväl som regionalt, för att kunna följa vilka effekter ett förändrat nyttjande av naturresurser medför.

Miljömålsberedningen anger att klimatomställningen inte får föranleda åtgärder i skogsbruket som riskerar att äventyra att andra miljökvalitetsmål nås. Länsstyrelsen delar naturligtvis denna synpunkt. Målkonflikter finns bl.a. mellan målen om *Levande skogar* och *Bara naturlig försurning*. Miljöövervakningen spelar här en viktig roll för att fortsatt följa miljötilståndet.

Skog på dikad torvmark

Ett område som lyfts fram är att skog på dikad torvmark avger stora mängder koldioxid och att det finns behov av en strategisk planering för att minska dessa utsläpp. Länsstyrelsen vill peka på synergieffekter med miljömålet Myllrande våtmarker och möjligheten att återskapa naturliga hydrologiska flöden.

12.4 Påverkan på andra miljö- och samhällsmål

Länsstyrelsen anser att effekterna inom kulturmiljöområdet inte tas upp på ett tillfredställande sätt i betänkandet. Åtgärder för att minska påverkan på klimatet samt en förbättrad luftkvalitet är positivt ur kulturmiljösynpunkt, både vad gäller kulturmiljöns upplevelsevärden och för bevarandet av det fysiska kulturarvet i sig. Flera av de åtgärder som föreslås, till exempel förändringar av byggnader samt infrastruktur eller förändringar inom skogsbruket, kan emellertid få påtagliga konsekvenser för kulturmiljöns värden.

Betänkandets ståndpunkt att potentiella målkonflikter i hög utsträckning kan undvikas genom val av "geografisk lokalisering och val av teknik" (s.461ff) gäller därför även för kulturmiljöfrågorna. Sett till miljömålssystemets och den svenska miljölagstiftningens totala omfattning är det emellertid en påtaglig brist att kulturmiljöfrågorna saknas i betänkandet då åtgärderna kan medföra negativa effekter på fysiska kulturmiljövärden. Även om negativa effekter till stor del kan avhjälpas kommer behovet av att hantera en ökad påverkan på kulturmiljöns värden sannolikt även leda till en ökad belastning på länsstyrelsernas kulturmiljöfunktioner.

Naturvårdsverket lyfter fram möjligheten till ett ökat skogsbruk med bibehållen naturmiljöhänsyn (s.359). Detta bör med hänsyn till miljömålet Levande skogar och skogsvårdslagen även omfatta kulturmiljöhänsyn. Länsstyrelsen vill också framhålla att det förutom stora skillnader i fråga om resurser, till exempel för reservatsbildning, mellan natur och kulturmiljöområdet även finns påtaglig brist på kompetens bland flera organisationer och myndigheter. Kulturmiljöperspektiv saknas även i det förslag som tidigare lämnats av miljömålsberedningen (360ff). Den stärkta möjligheten att skydda områden med höga ekologiska värden bör därför även utsträckas till att gälla kulturhistoriska värden.

15.2 Förslag till nya etappmål för luftföroeningar

15.2.1 Begränsade utsläpp från vägtrafik i tätort

Beredningen har på sidan 508 föreslagit ett etappmål avseende ökningen av andelen persontransportresor med kollektivtrafik, cykel och gång i Sverige.

Länsstyrelsen ställer sig frågande till om ambitionsnivån i detta fall är tillräcklig med tanke transporternas betydelse för klimatproblematiken och på den effekt som dessa alternativ till resande med bil kan ge upphov till. Det tycks också som ett väldigt blygsamt mål, med tanke på den nivå som vi redan befinner oss på i Sverige. Länsstyrelsen anser att miljömålsberedning bör överväga en högre ambitionsnivå till 2025 och gärna även en tydligare precisering av skärpningen av detta mål.

Vidare anser Länsstyrelsen att även om det generellt är mycket bra med ett etappmål om ökad andel gång, cykel och kollektivtrafik så saknas det ett etappmål om minskad biltrafik. En ökad andel gång, cykel och kollektivtrafik behöver inte innebära att biltrafiken minskar. Tvärtom så lyfts det i betänkandet att utvecklingen mot en allt effektivare fordonspark innebär att driftkostnader per körsträcka kommer att minska och att detta kan komma att leda till ökad fordonstrafik. Länsstyrelsen delar miljömålsberedningens synpunkt om att en översyn bör göras på sikt av hur den långsiktiga miljöstyrningen av vägtrafiken bör utvecklas utifrån de förändringar i transportsystemet som bedöms ske under det närmaste decenniet.

Länsstyrelsen saknar också styrmedel som riktar sig mot de effekter av trafik som inte är direkt kopplade till utsläpp, det vill säga de som kvarstår även om fordonsflottan övergår till att bli eldriven som t.ex. hälsa och trängsel.

15.2.2 Begränsade utsläpp från småskalig vedeldning

På sidan 513 föreslår miljömålsberedningen etappmål avseende utsläpp av bens(a)pyren, partiklar PM_{2,5} och sot från småskalig vedeldning samt förslag på fortsatt utredning för att klargöra hur stora utsläppsminskningar som krävs.

Länsstyrelsen anser att snabbutredningen med klarläggandet av vilka utsläppsminskningar som krävs för att klara miljömålspreciseringarna helst bör vara klar till årsskiftet 2018/19 för att de ska kunna och hinna styra utveckling under åtminstone två hela kalenderår. Det bör även preciseras hur man anser att det ska gå till med styrning mot minskade utsläpp under utredningstiden, då ett kvantifierat mål fortfarande saknas.

16. Styrmedel och åtgärder för en samlad luftvårdspolitik

16.2.1 Begränsade utsläpp från vägtrafik i tätort

Länsstyrelsen är positiv till förslaget att stadsmiljöavtalen utvecklas till ett instrument för hållbart samhällsbyggande och förtätning som kombinerar bostadsbyggande, infrastruktur, kollektivtrafik och minskad biltrafik och läggs in som en del i den nationella infrastrukturplanen för 2018–2027. Länsstyrelsen önskar dock förtydligande och precisering avseende hur detta ske (alternativt om det kommer utredas vidare).

Länsstyrelsen ställer sig positiv till förslaget om ändringar i trafikförordningen för att öka kommuners möjligheter att införa miljözoner och differentiera avgifter m.m.

Länsstyrelsen önskar dock förtydligande avseende vilka ytterligare möjligheter till lokala styrmedel som ska utredas. Finns det några av dessa som kan införas redan nu?

Länsstyrelsen anser att förslaget avseende att utsläppskrav i den offentliga upphandlingen bör utvecklas så att de stödjer utvecklingen av energieffektiva tunga fordon med särskilt låga utsläpp av växthusgaser och luftföroreningar, även bör omfatta lätta fordon.

16.2.2 Begränsade utsläpp från småskalig vedeldning

Länsstyrelsen anser att miljömålsberedningens förslag på detta område avseende bland annat ekodesignkraven för vedpannor och snabbutredningen avseende rumsvärmare är mycket positivt. Det gäller även förslaget om att ändra i Plan- och Byggförordningen, så att även byte av pannor eller rumsvärmare omfattas av anmälningsplikt.

På sidorna 553-556 redogör beredningen för ytterligare förslag som Inför skrotningspremie för vedpannor som inte uppfyller BBR-kraven respektive Ökad andel pellets i biomasseförbränningen i små pannor och kaminer. I betänkandet presenteras dessa åtgärder som i allt väsentligt effektiva åtgärder och framförallt förslaget om skrotningspremie verkar kunna råda bot på problemet med att komma åt de gamla, men långlivade och utsläppsmässigt dåliga pannorna/kaminerna. Det framgår inte riktigt varför beredningen valt att inte ta med dessa förslag också. Länsstyrelsen anser framförallt att det vore mycket bra med någon form av skrotningspremie för de ur utsläppssynpunkt sämsta pannorna/kaminerna, men ser gärna även insatser avseende ökad andel pellets vid småskalig eldning.

16.2.3 Begränsad intransport av luftföroreningar

På sidan 43-44 föreslås fyra nya etappmål på luftvårdsområdet, där det under rubriken *Begränsad intransport av luftföroreningar* föreslås ett etappmål avseende att Utsläppen av kväveoxider från sjöfarten i Östersjön och Nordsjön ska ha halverats till år 2025 jämfört med 2010. Länsstyrelsen tycker etappmålet är bra, men anser att det bör omfatta parametrarna sot och partiklar också med individuella kvantifierade målsättningar även för dem.

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Lena Sommestad. Miljövårds-handläggare Martin Gometz har varit föredragande. I den slutliga handläggningen av ärendet har även länsråd Jörgen Peters, enhetschef för samhällsbyggnadsenheten Cecilia Engström och energi- och klimatsamordnare Sofia Frising deltagit.

Lena Sommestad

Martin Gometz

Denna handling har signerats digitalt och har därför inga nammunderskrifter.